Anul al 54-lea | 14 Pagini | EXEMPLARUL { In România: 3 lei / In străinătate: 6 lei | 14 Pagini | Nr. 179 Vineri 2 Iulie 1937

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării Dir. Gle P. T. T. No. 120.288/932

BIBLIOTECA CENTRALA „ASOCIAȚIUNII" SIBIU

UNIVERSUL

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE LA „VESELIA" „UNIVERSUL COPIILOR ȘI AL TINERETULUI" ZIARUL CĂLĂTORIILOR Câte 220 Lei pentru 12 luni în țară

DIRECTOR: STELIAN POPESCU

Tichia de mărgăritar

Printr'un jurnal al consiliului de miniștri, apărut acum două zile în „Monitor", ministerul agriculturii a fost autorizat să încheie comanda referitoare la tractoarele, chemate să răspundă planului guvernului de a motoriza agricultura românească.

Pe de altă parte, serviciile technice, mână'n mână cu căpeteniile administrative, au și stabilit zonele rurale — sate și drumuri — sortite să fie electrificate.

Așa dar, e lucru serios la mijloc și nici de cum ceeace noi și toată lumea am crezut la început a nu fi decât o iscusită surpriză de sfârșit de regim, asemenea unei retrageri cu torțe și cu foc bengal după o paradă reușită.

Statul pune la bătae un prim avans de o sută milioane, ca să salte cultura țărănească, fără nici o etapă transitorie, din faza primitivității de azi, la faza motorizării americane.

Iar comanda este împărțită caselor străine în chipul următor: 200 tractoare angajate la fabrica Lanz din Mancheim; 20 tractoare la casa Hanomag-Diesel și 12 pluguri pentru tractor, marca „Porc mistreț", la fabrica Gebrüder Eberhardt din Ulm.

Livrările se vor face în galop până la începutul toamnei, adică înainte de sorocul constituțional al retragerii guvernului.

Cu electrificarea se procedează tot așa: în doi timpi și trei mișcări. S'au ales punctele rurale pentru construirea centralelor electrice și s'au și început formalitățile pentru darea în concesiune a lucrărilor.

Oricât de vie ar fi dorința noastră de-a asista cu un ceas mai de vreme la schimbarea la față a satelor și agriculturii românești, avem sinceritatea să mărturisim că proiectele guvernului referitoare la motorizare și electrificare nu pot să inspire încredere.

Nu din cauză că numărul tractoarelor de care vom dispune va fi prea neînsemnat în raport cu suprafața de cultură a țării și nu din cauză că electrificarea rurală nu va cuprinde decât câteva centre răslețe, care ar putea servi cel mult ca exibiții demonstrative gen Potemkin. Dar, pentrucă toate aceste incertitudini sunt lipsite de participarea și răspunderea celor direct interesați, limitându-se la inițiativa de stat și fiind organizate ca exploatări de stat, cu tot cortegiul de forme, cheltueli, biurocrație și zăpăceală, cu care ne-au obicinuit regiile de stat.

Dacă guvernului i-a rămas numai decât la inimă ideea motorizării, nu era mai practic să acorde toate înlesnirile cu putință (scutiri de taxe vamale, reduceri ale tarifelor de transport, scutiri de orice alte taxe și impozite), ba să ofere chiar și o contribuție bănească la plata tractoarelor, tuturor cultivatorilor, individual sau grupați în cooperative, asociații de plugari, sindicate agricole, etc., de îndată ce era sezisat din partea lor, cu declarații că vor să comande tractoare și orice alte mașini agricole?

Ar fi fost mai de preferat sistemul înlesnirilor acordate celor direct interesați, decât ca statul să ia asupra lui comanda tractoarelor, organizarea centrelor de motocultură și întreținerea mașinilor, care, Dumnezeu știe cum se vor termina.

Sau, dacă guvernele noastre nu se pot desbăra de boala tutelii și a intervenționismului în treburile gospodărești ale cetățenilor, n'avea decât să folosească — cel puțin în ce privește motocultura — fondul de 100 milioane ca prim credit pentru utilarea și organizarea propiilor noastre industrii în vederea fabricării tractoarelor și celorlalte mașini și unelte necesare culturii raționale a pământului.

După cum iarăși, înainte de a ne iluziona cu electrificarea rurală, ar fi fost mai cuminte și mai serios să educăm pe țăran în profesiunea lui plugărească, pe care o face alandala, să-i înmulțim mijloacele de câștig prin zootehnicizarea agriculturii, prin introducerea în cultura țărănească a plantelor industriale, prin întrebuințarea lunilor de iarnă în ocupații productive după regiuni; să-i facem drumuri și să-i desvoltăm simțul gospodăresc cu aplicare nu numai în jurul casei și ogorului, dar și asupra trebilor satului.

Electrificarea va fi azi pentru mizeria satelor noastre, ca scufia de mărgăritar pe scăfârlia chelului. Sărăcie de lux și cu lustru!

Nenorocirea dela Aiud

Un tată se îneacă cu doi copii în valea Aiudului

Aiud, 29 Iunie

In ziua de 27 Iunie, Romul Călina, din Borzești (Turda), a venit la Aiud, cu căruța, însoțit de fiul său Miron, în etate de 12 ani, ca să ducă acasă pe al doilea fiu al său, Ioan, dela gimnaziul industrial din localitate.

După ce și-a luat pe al doilea copil, Romul Călina a plecat spre casă și pe la 1 noaptea, a ajuns în comuna Poiana Aiudului.

Aici, podul de peste vale e stricat mai bine de 3 ani și circulația se face prin vadul văii.

Nenorocitul om, intrând cu căruța în râu, care în urma ploii de peste zi crescuse mult, a fost luat de apă, cu căruță cu tot și rostogolit spre comuna Cacova.

Calul a rupt hamurile și a scăpat cu viață, dar bietul tată și cei doi copii, s'au înecat.

Cadavrele au fost găsite a doua zi, pline de noroi și agățate după pietre între Cacova și Poiana Aiudului.

MARIA CHELSOIU

TERASA CASTELULUI REGAL DIN BICAZ (NEAMȚ)

HULIGANISM?

de IOAN AL. BRĂTESCU-VOINEȘTI

V

„Decât să scriți articole prin care sădiți în sufletul cetitorilor dispreț și ură împotriva noastră, nu ar fi mai bine și mai frumos din partea unui scriitor cu reputațiunea dumneavoastră, să căutați și să arătați mijloacele prin care s'ar putea pune capăt acestei vrăjmășii dintre creștini și evrei?"

Iată întrebarea pe care un domn, E. Lazarovici, mi-o pune printr'o scrisoare plină de aprecieri măgulitoare și mișcătoare.

E Lazarovici? N'am cinstea să-l cunosc. Imi aduc aminte că am avut un coleg de școală Lazarovici; dar știu bine că-l chema Lazarovici David. In orice caz scrisoarea domnului E. Lazarovici e atât de politicoasă, atât de deosebită de scrisorile injurioase și amenințătoare pe care zilnic le primesc, încât nu se cuvine s'o las fără de răspuns; și fiindcă, probabil din scăpare de vedere, d. Lazarovici nu și-a dat adresa, mă văd nevoit să-i răspund prin coloanele „Universului".

Precum vezi, domnul meu, răspunsul meu nu întârzie deloc și ți-l pot da atât de repede, pentrucă de mai multe ori mi-am pus eu însumi această întrebare, îndemnat fiind de două considerații.

Mai întâi știu că se găsesc în țara noastră și cunosc eu însumi, evrei de multă vreme stabiliți printre noi, evrei care cunoscând și mărturisind gravele cusururi ale conaționalilor lor, ne apreciază și ne iubesc pentru însușirile noastre, evrei a căror întreagă ființă s'a împletit atât de trainic cu interesele neamului nostru, încât nici nu se pot vedea trăind aiurea decât pe pământul țărei acesteia, în care sunt îngropați moși și strămoși de ai lor.

Pe de altă parte din împrejurarea că în timpul războiului am trăit timp de doi ani în orășele din Moldova și că dela Unire am vizitat Bucovina și Maramureșul, am putut constata că sunt foarte mulți evrei, a căror mizerabilă soartă îți sfâșie inima de compătimire: familii de câte 14-16 persoane, locuind claie peste grămadă în două odăițe înguste, care le servă și de bucătărie și de sufragerie și de odăi de culcare, fără o palmă de grădină sau de curte. Din ce or fi trăind, cu ce or fi trăind acești nenorociți n'am putut niciodată înțelege.

Așa dar îndemnat, pe de-o parte de cunoașterea unor evrei demni de toată afecția și stima, pe de altă parte de cunoașterea a o mulțime de alți evrei vrednici de toată compătimirea, m'am gândit foarte adesea la cauzele antisemitismului și la mijloacele prin care s'ar putea înlătura acele cauze, spre a face să înceteze efectul.

După lungi frământări și reflectări am ajuns, din nenorocire, la încredințarea că problema este insolubilă, pentrucă îi stau în cale piedici cu neputință de înlăturat. Țara noastră se găsește astăzi într'o stare analoagă, dar mult mai gravă, ca aceia în care se găsea pe vremea fanarioților.

Precum există un număr redus de evrei de mult stabiliți în țara noastră, așa existau înainte de epoca fanarioților, greci înrudiți prin căsătorii cu familiile boerești române. Neurmărind scopuri contrarii intereselor neamului în mijlocul căruia pătrunseseră, practicând aceiași religie, nu trecea nimănui prin minte să le tăgăduiască dreptul de convețuire.

Când însă au devenit prea numeroși și prea îndrăsneți, când aduși de domnii greci, au năpădit puhoaie de venetici, alcătuite din toate scursorile fanarului, făpturi hrăpărețe ca lăcustele, pornite să stoarcă până la pieire toată vlaga și toată puterea de rodire a țărei, cu care nu aveau nicio legătură sufletească, — atunci instinctul de conservare al neamului românesc s'a trezit și a dat naștere unei firești și legitime mișcări de deparazitare.

Așa și azi, grație ticăloasei venalități a paznicilor graniților, grație și mai ticăloasei venalități, lașități ori nepăsări a politicianilor, peste evreii de multă vreme statorniciți în țara noastră, au năpădit stoluri-stoluri de evrei, flămânzi, hămesiți, scursori ale Galiției și ale Podoliei, prăsitori ca pleoșnițele, străini de toate grijile și de păsurile neamului românesc și practicând o religie sectară, diametral protivnică religiei autoctonilor, care le întreține ură împotriva celorlalte neamuri și credința absurdă că al lor e destinat să robească pe toate celelalte.

Ca și în vremea fanarioților instinctul de conservare al neamului românesc se trezește și se sbate să înlăture răul de care se simte amenințat cu pieirea. Situația lui de azi e vai! cu mult mai grea, decât era pe vremea fanarioților. Pentru scuturarea de jugul grecesc avea de luptat cu grecii și cu turcii care-i ocroteau; — pentru înlăturarea jugului evreesc e de luptat cu alianța universală israelită, cu toate lojile masonice de pe globul pământesc și cu reaua credință, venalitatea, lașitatea și neghiobia politicianilor și vânduților. Lovirea unui grec se auzea peste o lună la Țarigrad, stârnea indignarea fanarului, — lovirea unui evreu se aude peste câteva ceasuri la Ohio și stârnește indignarea a trei părți din presa lumei.

Dumnezeu, căruia n'avem cuvinte prin care să-i putem aduce umilitele noastre mulțumiri că ne-a păzit până acum și ne-a ajutat să biruim toate relele care ne amenințau cu pieirea, — ajuta-ne-va oare să biruim și pe acesta?

Nădăjduesc, stimate domnule Lazarovici, că ai înțeles ce uriașe piedici se ridică în fața năzuinței de înfrățire româno-evreească și nu mă îndoesc că-ți dai seama că cea mai grozavă este religia neamului evreesc, care practicată de trei mii de ani, întreținută cu atâta habotnicie de clerul evreesc, s'a plămădit atât de complect cu sufletul evreilor, încât face parte din ființa lor. A încerca să le-o plivești, înseamnă a le smulge rațiunea lor de a fi. Cine poate întreprinde cu sorți de isbândă această nebun de semeață încercare? Cine va putea convinge pe evrei că ei nu sunt neamul ales?

Cât de adânc este înrădăcinată această credință, am putut constata cu înfiorare acum 20 de ani, la Târgu-Frumos.

Cunoșteam acolo pe un nenorocit de evreu, care pierduse un fiu în războiu. Impreună cu soția, cu alți doi băeți și cu cinci fete, trăia în trei odăițe mizerabile. Unicul lor mijloc de existență vizibil era o mașină de cusut la care lucrau fetele. Alte două mașini le fusese rechiziționate pentru trebuințele armatei. Fiindcă îl apărasem de amenințarea rechiziționărei și a celei de-a treia, în condițiuni pe care le am însemnate, dar prea lungi de povestit acum, bietul evreu prinsese de mine o mare dragoste. Intr'o zi l'am întâlnit afară din oraș, stând obosit pe marginea șanțului șoselei; — venea pe jos tocmai dela Hârlău. M'am așezat lângă dânsul și am început să tăinuim împreună. Nu-mi mai aduc aminte cum s'a desfășurat convorbirea noastră; știu însă că la un moment dat a pomenit despre neamul lui „ALES". — Bine, măi omule, în halul de mizerie în care trăești și dumneata și familia dumitale, cum poți să socotești neamul evreesc ca „NEAM ALES"?

Cu un accent de surprindere mai profundă decât surprinderea mea, nenorocitul sdrențăros mi-a răspus:

— „DAR CE, PACA E VORBA DESPRE MINE, ORI DESPRE FAMILIA MEA? E VORBA DESPRE NEAMUL EVREESC; — EL ESTE ALES".

Mărturisesc că m'am simțit cutremurat ca în pragul unei primejdii de pieire și am înțeles ce balsam alinător de durere, ce scut apărător de desnădejde și ce admirabilă armă de luptă e o asemenea credință.

Toată suferința, toate privatiile, toată mizeria lui și alor lui nu-i puteau clinti flacăra credinței că neamul din care face parte e sortit să stăpânească pe celelalte.

Care uriaș poate urni din loc o asemenea stâncă?

Și totuși numai firimițirea acestei stânci poate desființa antisemitismul.

Ciocnire

intre o bandă arabă și polițiști englezi in Palestina

Ierusalim, 29 (Rador). — *Corespondentul agenției „Havas" transmite:*

La Tulkarem, s'a produs azi o ciocnire între o bandă arabă și un grup de polițiști.

In cursul ciocnirii s'au schimbat focuri de armă. Un bandit și un polițist au fost omorîți.

Mareșalul von Blomberg la Budapesta

Budapesta, 29 (Rador). — După solemnitatea dela monumentul soldaților morți în războiu, mareșalul von Blomberg, ministrul de războiu al Germaniei, a făcut o vizită d-lui Daranyi, președintele consiliului de miniștri.

Mareșalul von Blomberg a vizitat deasemeni pe d. de Kanya, ministrul de afaceri străine, pe generalul Sonyi, comandantul armatei, general Ratz, șeful statului major și pe mareșalul arhiduce Josef.

D. Daranyi a dat apoi un dejun în onoarea oaspetelui german, la care au participat numeroase personalități.

Ziare poloneze, interzise in Germania

Berlin, 29 (Rador). — **Poliția de stat a interzis intrarea în Germania a ziarelor poloneze „Illustrowany Kurjer Codzienny" și „Tudzien Robotnika".**

Un fost prim-ministru egiptean se căsătorește cu fiica unui hotelier austriac

Viena, 29 (Radio Central). — Fostul prim ministru egiptean Nessim Pașa, care are 62 ani, s'a căsătorit cu Maria Hübner, de 17 ani, fiica unui mare hotelier, proprietar de hoteluri la Ischl, Gastein și Abazzia.

Mirele a făcut cadou miresei un stoc prețios de bijuterii, adus din Egipt.

Eliberat din inchisoare după 10 ani

Varșovia, 29 (Radio Central). — Azi a fost eliberat din închisoarea Mokotow, fostul student Boris Koverda, care a ucis acum 10 ani pe diplomatul rus Woikov.

Kowerda a fost condamnat la 15 ani închisoare și a fost amnistiat acum de restul pedepsei.

D. Rustu Aras la Teheran

Teheran, 29 (Rador). — D. Rustu Aras, ministrul afacerilor străine al Turciei, a fost reținut azi la dejun de Suveranul Iranului.

La dejun au luat parte și miniștrii afacerilor străine ai Irakului și Afganistanului.

Se știe că reuniunea miniștrilor de externe al celor patru țări are de scop semnarea pactului care a fost parafat nu de mult.

IN CELEBRA URBE A BOTOȘANILOR...

I

Tragica poveste a unei capitale condamnate la pieire

Am trecut zilele acestea prin Botoșani, orășel cunoscut acum și în afară de Europa, ca unu care l-a văzut „lucrând" în cuprinsul lui, pe „frumosul Gheorghiță".

Lumea de bun simț din cuprinsul țării a avut de ce să se mire, în fața „fenomenului Coroiu".

După ce, — cu multă bravură, — totdeauna când se găsise în fața jandarmilor, Gheorghiță ridicase repede mâinile și se predase, ca să-și scape pielea, și după ce, — în mod foarte „cavaleresc," — și-a părăsit și tovarășii de lovituri și pe femeia care, halucinată, suferise pentru el toate riscurile vieții banditești și mai pe urmă posomorâta viață a temniței, „frumosul Gheorghiță" a ținut să se căsătorească, în închisoare, cu altă adoratoare zăpăcită.

Cu stupefacție ne-a fost dat să aflăm că romantica dorință a tâlharului, — pe nedrept asemănat omenoșilor haiduci români de pe vremea fanarioților, — a fost aprobată... Căsătoria s'a făcut, firește, în prezența autorităților, amabile și curtenilor.

In mod logic, iată, eu unu înclin să cred că dacă mâine Gheorghiță va constata că e în nepotrivire de caracter cu „Doamna Coroiu", aceleași autorități i-ar putea servi ca mărturie la acțiunea de divorț, suportându-i, — bine'nțeles din vreun capitol bugetar, — cheltuelile de procedură și dându-i și avocat din oficiu. Nu?...

Să-i dea, fiindcă merită băiatul! Slavă Domnului, el „a muncit" destul și ne-a făcut cunoscuți lumii până peste Ocean.

Pentru cunoașterea noastră în străinătate, Gheorghiță a realizat mai mult decât atâția atașați, secretari și consilieri de presă.

O ARESTARE „CU TOPTANUL"

Peste noapte, acum în urmă, târgul Botoșanilor a câștigat o nouă celebritate.

Faptul este cunoscut: „Părintele comunei", împreună cu șeful contabil care-l ajuta în chiverniselile sale, cu casierul general al comunei, care avea în mână și fondurile și cheia, cu sub-șeful serviciului tehnic comunal și cu intendentul administrației comunale, au fost ridicați, cu toptanul, și depuși în arest.

Dinapoia gratiilor, ei privesc azi spre... ingratitudinea foștilor lor „administrati", cugetând, desigur, la culmile spre cari duce, uneori, politica...

Fiindcă, dacă toată această îndrăsneață și răsunătoare afacere se clasează la rubrica, — atât de bogat alimentată azi, — a fraudelor și delapidărilor banului public, ea mai are un aspect asupra căruia se cuvine negreșit să stăruim. Celebritatea Botoșanilor, în domeniul respectiv, nu este de dată recentă.

In 1930, la sucursala Băncii Naționale locale s'au săvârșit excrocherii de vreo 6 milioane; în 1932, la Camera de comerț de aci s'au defraudat aproape 2 milioane; în 1934, perceptorul-șef al orașului și-a însușit vreo 2 milioane.

Să recunoaștem că, pentru o îndepărtată capitală ca Botoșanii, o asemenea listă merită, — ca să zicem așa, — toată considerația.

Cine vede azi oropsita urbe a Botoșanilor, chiar și numai în treacăt, și încearcă să se documenteze asupra halului în care se află, simte o dureroasă strângere de inimă și rămâne pe gânduri.

Povestea ei, considerată în ultimii ani, este mai mult decât caracteristică, și constitue un jalnic certificat al ceasului de față.

Localnicii cu cari am stat de

(Continuare în pag. 2-a)

Limba noastră

Un profesor de română

Firesc ar fi fost ca în lupta mea întru apărarea limbii să-mi sară în ajutor mai ales profesorii de română.

Și ce s'a întâmplat? Am primit mii de scrisori de îmbărbătare, din țară și chiar din străinătate, de la cine cu gândul nu gândești: de la negustori, gospodine, muncitori, elevi, studenți, ofiteri, medici, avocați, profesori la școala veterinară, ingineri, profesori de contabilitate, plugari, industriași, de la minoritari. Am primit și scrisori de ocară. Mai toate de la... profesori de română!

Unul nu înțelege de ce mă ridic împotriva cacofoniilor și vrea să zicem: *ca casier*. Altul se întreabă de ce nu-mi plac *eficace* și *perspicace*, că așa zic francezii și italienii. Un altul mă învinuește că fiind împotriva neologismelor sărăcesc limba.

D. T. D. Măruță, profesor de română la liceul din Craiova, cel cu „nelecuibil" și „neinlocuibil", a mers și mai departe. A scos o broșură ca să „mă combată".

E de prisos să mă opresc la toate cele 86 de pagini, câte are broșura. Desprind numai: „Articolele de Joi ale d-lui Pisani au produs mare vâlvă". „Combătut cu argumente copilărești", „în momentul de față toți adversarii — sau aproape — au tăcut... D. Pisani a rămas singur pe câmpul de luptă". „Popularitatea... (mea) e reală", are „o faimă fără precedent", „un simț sigur al limbii românești", „articolele... (mele) se citesc cu plăcere". „Nu mai vorbim de faptul că d-sa (eu) este șeful necontestat al profesorilor de limba română".

Totuși, în ciuda acestor însușiri și fapte, d. Măruță îndeamnă pe d. Stelian Popescu să mai dea afară dela *Universul* Iar dacă nu mă dă afară, să nu mă mai lase să scriu despre limba noastră, ci să mă pue la altă treabă: aș putea spune „lucruri interesante în legătură cu viața publică a marelui român Nicolae Filipescu...", pe care l'am cunoscut mai de aproape.

Cu ce am greșit? Care sunt argumentele bărbătești ale d-lui Măruță?

A dat într'un articol peste *fiindcă*, cu un singur *i*, (putea să găsească în toate celelalte numai *fiindcă* cu doi *i*, dar n'a vrut). Intr'alt articol a dat peste *scrim* în loc de *scriem*, iar în altul *va place* în loc de *va plăcea*. Putea să mai găsească: reforma învățământului secundar *al* lui Spiru Haret, în loc de *a* lui Spiru Haret, *scuole italiene* în loc de *italiane*, *cucută* în loc de *cuscută* și altele.

D. Măruță recunoaște, totuși, că „formele *scrim*, *va place*, se găsesc, e drept, în scrisul românesc, dar nu în opere de mâna întâia".

Printre aceste opere nu „de mâna întâia" se întâmplă să fie și versurile lui G. Sion:

O, vorbiți, *scriți* româneșta
Pentru Dumnezeu!

Mai avem și lămurirea lui Tiktin: „După *a ști*, *stim*, *ștīți*, unii rostesc și *a scri*, *scrim*, *scriți* în loc de *a scrie*, *scriem*, *scrieți*". *(Gramatica Română*, pag. 170). Și tot Tiktin: „Scriu, scrie, scriem. Muntenia, modern: *scrim*". (Dicționar român-german, pag. 1.392). Nu e vina mea dacă sunt profesori de română cari fac teorii literare, scriu despre Caragiale, dar n'au citit nici Gramatica lui Tiktin.

Să deapăn amintiri „în legătură cu viața marelui român Nicolae Filipescu"? Mă dă, nu mă dă afară de la *Universul*, eu una știu: Țin prea mult la d. Măruță, pocitor atât de „nelecuibil" al limbii, ca să nu-i fac pe plac. Iată o amintire:

Nicolae Filipescu, boier de neam mare, despre care Delavrancea spunea că „miroase de departe a cojoc românesc", a fost crescut cu bonă franceză, a făcut liceul la Geneva și dreptul la Paris. Intors în țară se simte stingherit în toată ființa și mândria lui de român că nu vorbește bine românește. Și omul acesta, prins cu atâta patimă de trebile publice, a început, cu voința lui de fier, să invețe ca un școlar, să-și însușească și să pătrundă tainele limbii. Am fost martor la toată strădania lui. A citit pe cronicari — vai, cu ce dispreț se vorbește astăzi de cronicari — a întrebat pe alții, m'a întrebat și pe mine, care e autorul cu simțire aleasă și scris mai curat românesc. I-am vorbit de Odobescu, de *Pseudokynegeticos*. L-a citit cu încântare, cum a citit îndată după aceea pe Creangă. Și a ajuns Filipescu de vorbea o românească de toată frumusețea.

Director al *Epocei*, eram aproape în fiecare zi în legătură cu Petre Carp, cu Maiorescu, cu Delavrancea. Niciodată n'am auzit pe vre-unul din ei să spună că e „evoluat", că-l năpădesc gândurile și nu găsește în limba noastră cuvântul potrivit, cum se vaetă azi [illegible] nii Camil Baltazar [illegible] ruță. [illegible] isprăvit.

Da[illegible] T. PISANI

Primarul Varșoviei, d. Starzynski, oferă M. S. Regelui Carol II adresa de omagiu